

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Adressater:
Se bilaga

Uppdrag att erbjuda stöd om strategisk planering i det regionala utvecklingsarbetet

Regeringens beslut

Regeringen ger Tillväxtverket, Boverket, Trafikverket och länsstyrelserna i uppdrag att, i enlighet med vad som anges under rubriken Närmare beskrivning av uppdraget, utifrån myndigheternas ansvar erbjuda regionerna och Gotlands kommun (regionerna) stöd om strategisk planering, genom bl.a. ökad kunskap och utvecklade samverkan, i det regionala utvecklingsarbetet.

Tillväxtverket ska senast den 21 februari årligen under perioden 2025–2027 lämna en delredovisning av uppdraget och senast den 21 februari 2028 lämna en slutredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet).

Tillväxtverket får för 2024 högst använda 6 000 000 kronor för uppdraget. För 2025 beräknas högst 10 000 000 kronor användas samt för 2026 och 2027 beräknas högst 11 000 000 kronor årligen användas för uppdraget. Tillväxtverket får använda högst 2 000 000 kronor för programanknutna kostnader för 2024. För perioden 2024–2027 beräknas högst 2 000 000 kronor årligen användas för programanknutna kostnader. Utgifterna ska belasta anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder, anslagsposten 24:1 Tillväxtverket, under utgiftsområde 19 Regional utveckling.

Närmare beskrivning av uppdraget

Tillväxtverket ska, efter samverkan med Boverket och Trafikverket samt andra relevanta statliga myndigheter, erbjuda regionerna kunskaps- och

metodstöd om strategisk planering i det regionala utvecklingsarbetet inom ramen för uppgifterna enligt lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar.

Med strategisk planering avses samspelet mellan olika planeringsprocesser som bedrivs inom olika sektorer och av olika aktörer. Regionerna behöver förhålla sig till dessa planeringsprocesser i det regionala utvecklingsarbetet. Stödet syftar till att öka kunskapen och förståelsen om strategisk planering samt öka förmågan hos regioner att beakta det i arbetet genom t.ex. analys- och kunskapsunderlag och utvecklad samverkan med berörda aktörer.

Tillväxtverket ska även, tillsammans med länsstyrelserna, främja samverkan mellan relevanta statliga myndigheter, inklusive Boverket och Trafikverket, regionerna samt andra relevanta aktörer. Denna samverkan syftar till att utveckla och dela kunskap, analyser och erfarenheter om strategisk planering av betydelse för regional utveckling. Länsstyrelsen i Örebro län ska samordna länsstyrelsernas arbete inom denna samverkan.

Sammantaget bör stödet öka regionernas förutsättningar att kunna utgå från ett helhetsperspektiv och ta tillvara synergier i det regionala utvecklingsarbetet utifrån ett territoriellt perspektiv. Därmed kan det bidra till bl.a. näringslivets och samhällets gröna och digitala omställning, fler bostäder samt attraktiva och tillgängliga livsmiljöer, vilket främjar en hållbar regional utveckling i hela landet.

Boverket och Trafikverket ska i genomförandet av uppdraget bidra med kompetens inom sina respektive områden i utvecklingen av kunskaps- och metodstöd samt delta i samverkansarbetet. Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket, Post- och telestyrelsen, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen, Statens energimyndighet, Statens jordbruksverk, Sveriges geologiska undersökning och Verket för innovationssystem samt andra relevanta statliga myndigheter ska bjudas in att delta i arbetet.

Tillväxtverket får även bevilja ekonomiskt stöd till pilotprojekt i syfte att utveckla kunskap, metoder och arbetssätt samt ta fram olika typer av analys- och kunskapsunderlag i det regionala utvecklingsarbetet. Vid prioritering av medel ska insatser i första hand bidra till att stärka de regioner som har de största behoven och utmaningarna.

Ansvar för planering i Sverige, t.ex. kommunal och regional fysisk planering och transportinfrastrukturplanering, är fördelat på flera aktörer, kommuner, regioner och statliga myndigheter. Detta medför behov av medverkan från och samarbete mellan berörda aktörer, vilket myndigheterna behöver ta hänsyn till i genomförandet av uppdraget.

Tillväxtverket ska främja synergier med andra uppdrag, bl.a. myndighetens uppdrag att samordna arbetet på nationell nivå för att stödja och skapa goda förutsättningar för den pågående nyindustrialiseringen och samhällsomvandlingen i Norrbottens och Västerbottens län (KN2023/03505).

Delredovisningen den 21 februari 2025 ska särskilt lyfta landsbygder och innehålla rekommendationer om hur landsbygdsperspektiven kan utvecklas både inom strategisk planering och inom verksamheten hos relevanta statliga myndigheter.

Skälen för regeringens beslut

Enligt lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar ska alla regioner utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling och samordna insatser för dess genomförande, samt upprätta och fastställa en länsplan för regional transportinfrastruktur. I förordningen (2017:583) om regionalt utvecklingsarbete framgår att den regionala utvecklingsstrategin bl.a. ska utgå från ett territoriellt perspektiv och ta hänsyn till funktionella regionala samband såväl inom som över läns- och landsgränser samt till olika typer av landsbygder och tätorter. Det finns samband mellan regionernas uppgifter enligt lagen om regionalt utvecklingsansvar och arbetet med t.ex. kollektivtrafik och kultur genom dessas betydelse i olika planeringsprocesser.

Enligt plan- och bygglagen (2010:900) är det en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten, det s.k. planmonopolet. Kommunerna har genom planmonopolet det största ansvaret för den fysiska planeringen i Sverige. Varje kommun ska ha en aktuell översiktsplan som anger inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Vidare bedriver regionerna regional fysisk planering i Hallands län, Skåne län och Stockholms län, med möjlighet för fler regioner att ansöka om det ansvaret. De ansvariga regionerna ska upprätta ett förslag till regionplan, vilken är vägledande för den fysiska planeringen som sker i kommunerna. Länsstyrelserna har ansvar för att ta till vara och samordna statens intressen i planprocessen, bl.a. riksintressen, miljökvalitetsnormer och mellan-

kommunala intressen, samt förse kommuner och regioner med planeringsunderlag.

I skrivelsen Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030 (skr 2020/21:133) är likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet ett av fyra strategiska områden. Samhällsplanering är av avgörande betydelse för att skapa goda, attraktiva och omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer med god tillgänglighet, där värdefulla natur- och kulturmiljöer bevaras och utvecklas, för att människor ska kunna och vilja bo, leva och verka i alla delar av landet. Sådana miljöer är av betydelse för näringslivets utveckling och konkurrenskraft samt för människors livskvalitet och möjligheterna att kunna attrahera och behålla invånare för att utveckla såväl kompetenser som företag och kapital. Det behöver även byggas fler bostäder över hela landet, och det är viktigt att det finns ett utbud av olika typer av upplåtelseformer och bostäder som passar i olika skeden av livet samt utifrån lokala och regionala behov.

Samverkan mellan kommuner, regioner och statliga myndigheter, inklusive länsstyrelser, är av betydelse för en god samhällsplanering. Med både ökad rörlighet över administrativa gränser och stora samhällsutmaningar som spänner över gränserna, såsom klimatförändringar och energiförsörjning samt ett förändrat säkerhetspolitiskt läge, ökar behovet av samverkan utifrån ett territoriellt perspektiv. Inte minst i landsbygderna varför en särskild del av uppdraget ska fokusera på dessa.

Med anledning av de stora samhällsutmaningar som många län står inför, finns det behov av att erbjuda regioner kunskaps- och metodstöd samt behov av utvecklad samverkan och erfarenhetsutbyte såväl mellan regioner som mellan regioner och statliga myndigheter. Regeringen bedömer därför att stöd om strategisk planering i det regionala utvecklingsarbetet behöver erbjudas till de regioner som önskar ta del av det.

På regeringens vägnar

Peter Kullgren

Mikael Forsberg

Kopia till

Finansdepartementet/BA, K och SFÖ

Klimat- och näringslivsdepartementet/BK och NIM

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet/BB, SPN, TP och US

Riksdagen, näringsutskottet

Havs- och vattenmyndigheten

Naturvårdsverket

Post- och telestyrelsen

Riksantikvarieämbetet

Skogsstyrelsen

Statens energimyndighet

Statens jordbruksverk

Sveriges geologiska undersökning

Verket för innovationssystem

Gotlands kommun

regionerna